

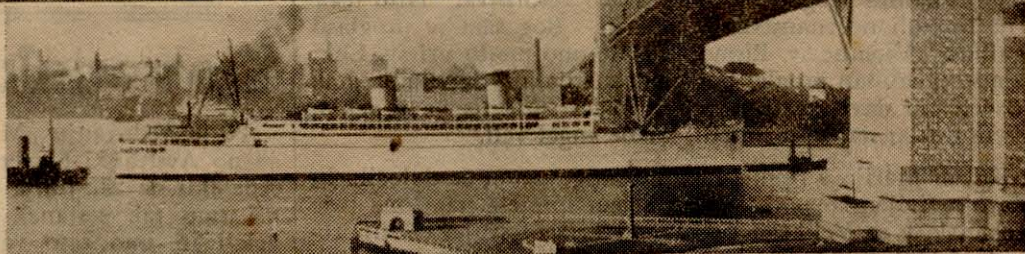
MISLI

Registered at the G.P.O. Sydney for transmission by post as a periodical.

AUGUST - - 1954

Vol. III. No. 8

Informativni list v Australiji.

*Ko drugi grabijo vse dalje, širje,
boš rod, ki bivaš tod, boš v duši
čvrst?*

*O, kaj bo z vami, vi mejniki štirje:
Celovec, Maribor, Gorica, Trst? . . .*

O. Župančič.

66 Gordon Street, Paddington, N.S.W. Telephone: FA7043, FA7044.

„MISLI“, G.P.O. Box 553, Sydney, N.S.W.

SLOVENSKA KOROŠKA

540-letnica zadnjega ustoličenja na Gosposvetskem polju

Dne 16. marca t. l. je obhajala slovenska zgodovina 540-letnico enega največjih obredov slovenske državnosti, ko je bil zadnjič na Gosposvetskem polju ustoličen koroški vojvoda Ernest Železni po slovenskem obredu, in to na prestolu, ki naj v zgodovini vedno dokazuje, kako so knezi sprejemali svoje vladarske pravice iz rok slovenskega kmeta, predstavnika suverenosti slovenskega ljudstva na Koroškem. V zvezi s spominom na to našo veliko obletnico je prinesel celovški Naš tednik 1 t. m. lep uvodnik, ki ga zaključuje s temle značilnim vprašanjem: „Ob tej obletnici iz naše zgodovine, na katero smo lahko ponosni, bi lahko vprašali, kdo ima večjo pravico do te zemlje, kdo je bolj domovini zvest: ali slovenski kmet, ki že nad tisoč let živi na tej zemlji in jo obdeluje in ki govori v tem jeziku, ali kak zagrižen tujec, ki se je priselil na Koroško?“

16. marec 1414

Na nedeljo 16. marca 1414 so bili podložni plemiči poklicani h Krnskemu gradu severno od Celovca, kamor je prišel tudi vojvoda s svojim dvorom. Od vseh strani dežele se je zbralo kmečko ljudstvo. Ernesta je umestil kmet-knez Jurij Schatter. Dobil je zato od njega oprostitev vseh davkov za svoji posestvi v Pokrčah in Blažnji vasi.

Ernestov sin je opustil ta starodavni običaj. Odtlej dalje so vojvode ustoličevali v celovški mestni hiši. Kmeta-kneza in stanovni prikrajšal nobeden izmed njih v njihovih pravicah.

Obred ustoličenja

Na dan umeščenja je sedel na knežji kamen na Krnskem gradu, svoboden kmet-knez. Ob njem so neštete množice ljudstva pričakovale novega vojvoda. Ta se je bližal slavnostno napravljen s svojim spremstvom. Preden je prišel do kmeta, je moral odložiti slavnostno obleko in se obleči v preprosto kmečko suktnjo, hlače, plašč iz sivega sukna, obuti trde kmečke čevlje in si nadeti siv klobuk. V levo roko je vzel palico, z desno pa je peljal lisastega vola in kobilo, ki še nista bila vprežena. Ko je kmet-knez zagledal vojvodo, je vprašal v slovenskem jeziku: „Kdo je tisti, ki se tamkaj približuje?“ Ljudstvo mu je odgovorilo: „Deželni knez je.“ Kmet je vprašal dalje: „Ali je pravičen sodnik? Ali mu je mar blagor domovine? Ali je svobodnega stanu? Ali je častilec in varuh vere.“ Ljudstvo je kmetu-knezu odgovorilo: „Je in bo vedno.“ Kmet pa je še vprašal: „S kakšno pravico me more pregnati s tega sedeža?“ Ljudstvo je odgovorilo: „Odkupil ti ga bo s 60 vinarji, z lisastimi živalmi, z obleko, ki jo ima, in hišo ti bo oprostil vseh davkov.“ Nato je kmet lahko udaril vojvodo na lice, vzel vola in kobilo in se umaknil s kamna. Vojvoda je sedel na kamen, zamahnil z mečem na vse štiri strani neba in pri tem prisegel, da hoče biti pravičen sodnik. Potem je še iz kmečkega klobuka izpil požirek vode v znamenje treznosti in zadovoljnosti. Od časov pa, ko so bili Slovenci že kristjani, je šel novi vojvoda nato z vsem spremstvom čez polje v gosposvetsko cerkev k slovesni maši. Po maši je

slekel kmečko obleko in se oblekel po vojvodsko in sedel k obedu. Popoldne pa je šel k vojvodskemu prestolu, ki stoji še danes na svojem nekdanjem mestu na Gosposvetskem polju, sedel nanj, sprejel poklon deželne gosposke in ljudstva, delil milosti, potrjeval stare pravice, poslušal prošnje in pritožbe in razsojal prepire.

Koroški vojvoda — slovenski knez

Tudi pozneje, ko se je dežela že precej ponemčila, je veljal koroški vojvoda pred javnostjo za slovenskega kneza. Prisegel je v slovenskem jeziku, bil s slovenskim obredom umeščen in v slovenskem sprevodu v cerkev je ljudstvo prepevalo v slovenskem jeziku, hvaleč Boga, da ima zopet varuha in vladarja.— Tudi pred nemškimi cesarji je nastopal vojvoda kot Slovenec. Ko opat Ivan iz Vetrinja opisuje obred, kakor je bil opravljen l. 1286. ob umeščenju vojvoda Majnharda, pravi: „Ako se je kdo v cesarjevi navzočnosti pritožil čez vojvoda, je bil ta dolžan, zagovarjati se le v slovenskem jeziku in v nobenem drugem.“ — Tudi Silvij Piccolomini, poznejši papež Pij II., je zapisal, da je vojvoda, kadar je vpričo cesarja opravljal svojo oblast razsojeval le v slovenskem jeziku.“

Naš narod in ta obletnica

Nič ne dvomimo, da bi se naš narod v domovini spominjal prav z vso dostojnostjo, kolikor je premore njegova visoka kulturnost te velike obletnice, če bi bil svoboden. A se je ni, ker kaj takega ne bi prijalo komunističnim motogcem, ki mu danes vladajo v

Ljubljani in v Belgradu. Sicer pa, kako naj kaj takega pričakujemo od ljudi, ki so se dejansko in tudi uradno pred nedavno berlinsko konferenco odpovedali zemlji, na kateri še stoje krnski knežji kamen, vojvodski prestol in katedrala naše Kraljice na Gosposvetskem polju, in na kateri še živi slovenski rod, ki se pod nobenimi okoliščinami noče izneveriti svojemu najvišjemu smotru: svestobi Bogu, veri in svojemu narodu. Ob strani tega vernega slovenskega koroškega ljudstva je vsaj v duhu ves slovenski narod, zlasti tudi oni v izseljenstvu. Morda je ravno v tem, da obhaja naš narod tudi to svojo veliko obletnico v trpljenju, najboljšo poročilo njegovega prihodnjega vstajenja in poveličanja.

TITO PRODAJA TRST

Svetovno časopisje že nekaj časa prinaša vesti iz „zanesljivih virov“, da Tito in njegov zunanji minister Kardelj, sklepata Kupčijo okoli Trsta.

Baje, kakor pravijo poročila, je jugoslovanski diktator pripravljen odstopiti pristanišče in mesto Trst Italiji, v zameno za del Istre, ki jo že ima ter male popravke meje okoli samega Trsta.

Titu še ni dosti, da je s svojo „velemodro“ politiko zapravil Koroško, šel je dalje in za peščico zvenecih dolarjev baranta za Trst.

Ameriško časopisje poroča, da Jugoslavija ne bo dobila nobene posejila več, dokler tržaško vprašanje ne bo rešeno. Pogajanja se vršijo v Rimu in so tajna.

DRUŽABNI VEČER “MISLI”

NEDELJA 26. Septembra—od 4 popoldne do 10 zvečer
v PADDINGTON TOWN HALL-u

Vsi Slovenci in njih prijatelji se zbirajo na ples, zabavo, domačo jedačo in pijačo. Radi velikega zanimanja prosimo, rezervirajte mize in naročite pijačo, vse na tel. št. FL1612.

ROJAKI, NE POZABITE 26. SEPTEMBRA

Vnebovzetje

Kronanje Marijino—15 avgust, zmagoslavni dan Matere božje je gotovo več kot sončni žarek v temni noči dvajsetega stoletja. Marija je bila vzeta v nebo—angelski zbori se radujejo. In prišel bo dan, ko bodo izginile vse krone—krona moči, sreče, slave in tudi bogastva. Preostala bo samo ona, o kateri pravi sveto Pismo: „Zvest ostani vse do smrti, in dal ti bom krono življenja” (Raz. 2, 10).

Kakšna je bila Marijina pot k taki veličini in neverjetnemu povišanju? Bratje, ali poznate njeno skrivnost? Bi res rad vedel, kaj je naredila Mati božja posebnega, izrednega, da je bila tako bogato poplačana? Znete odgovor?—Nič posebnega, nič nenavadnega, nič izrednega! O ne! Pač pa je vsakdanje dolžnosti, vsakodnevno opravilo izredno lepo in vestno vršila.

Poslušajte: „Zdrava, milosti polna”, jo je pozdravil angel. To je uradno in božje oznanilo proglasitve za Kraljico vesoljstva! Niso tega duhovniki iznašli, tudi ne znanstveniki odkrili. Bog sam je proglasil Marijo za Kraljico! Vzemite sv. Pismo. Berite ono mesto pri sv. Luki 1, 28... Tam stoji zapisan proglas prvega kronanja, prva in nepozabna proglasitev k svetostni slavi v tihi nazareški hišici. Marija pa je rekla: „Glej, božja sem dekla; naj se mi zgodi, kakor angel veli.”

Bratje! Kaj ni Marija v resnici s svojim odgovorom že določila in zaznamovala svojo življensko pot? Ali ni s tem sprejela nase one trde težke, rane sekajoče v se Velikega petka pod križem svojega Edinorojenca? Da! Ze takrat ja doprinesla Najvišjemu ono veliko žrtev, odpoved lastni volji; še boljše: junaško uravnala, podvrgla svojo voljo, volji božji—in to iz ljubezni do Najvišjega. „Zgodi se, zgodi se Tvoja volja”—je skrivnost njenega povišanja, je začetek njene slave! VNEBOVZETJE JE LE DOPOLNITEV. Bratje! Vedno, v vsem in neprestano je radostno in brezpogojno sprejela božjo voljo ter svojo voljo po božji uravnavala.

Postojte, razmislite! Ko je ljudstvo njenega božjega Sina slavilo, kot čudodelnika proslavljalo ter ga celo hotelo postaviti za kralja, takrat Marija ni bila navzoča. Toda poslušajte; ko je Jezusa zadelo največje trpljenje in mu je Marija lahko bila v oporo, takrat—v najstrašnejšem zasramovanju, ko so ga kot zločinca opotekajoč vlačili po jeruzalemskih ulicah, takrat je bila ob Njegovi strani. Poglejte, ne da ji miru, k Njemu mora, da mu bo vsaj v tolažbo, v oporo pri Njegovem zveličavnem poslanstvu. Preriva se na križevem potu skozi gnečo stražarjev in krvnikov in se ne sramuje priznati, da je mati tega hudodelca, kot je ljudstvo že mislilo. Spremljala ga je in bila ob Njem v največjem trpljenju—vse do Golgote. — Pa veste zakaj? Ker ji je tako narekovala Njena vdanost v božjo voljo, in njena nad vse močna ljubezen: „Sedaj je Njegova volja, da mu slediš ter mu stojiš ob strani. Sedaj te potrebuje!” Kot junakinja neustrašna, ljubeče in verna stoji pod križem kot močna žena v onih dolgih strašnih urah, ko je njen Sin visel na križu zapuščen in na njem izkrvavel. Vsako upanje je splahnelo, zadnja zvezda rešitve je utrnula, zdi se, da se je poslednji žarek lepše bodočnosti za vedno izgubil. VENDAR—se ni zgrudila, v veri ni omahovala, v dolžnostih ni popuščala. Ni dvomila, še manj, da bi grozila! Ni tarnala—pač pa je v svoji sočutni ljubezni vztrajala ob Križu. Njena vera se ni zamajala v nenih preizkušnjah! Koliko solz je morda prelila! A vzdržala je! Ni se zrušila! V svojih dolžnostih ni popustila. To je njena skrivnost povišanja, njen večni „zgodi se”, Zgodi se Tvoja volja je njena veličina in njen vzpon!

Me razumete? Kaj ne velja to tudi nam? To je slika naše Matere! Njena življenska pot! A je tudi podoba našega časa, šola našega izseljenstva. — Težave nas tarejo. Osamljenost in skrbi nam jemljejo pogum. Smo pač daleč od vseh onih, ki jih ljubimo. In vendar nam kruha ne manjka! A pogrešamo nekaj! Zgubili smo ono vez s preteklostjo našega narodnega značaja. Morda še verjamemo, a po veri ne živimo. Delamo kot bi verjeli, da nam je vsakdanji kruh potreben, in tudi delo, napori, da si ga prisvojimo. Vemo, da nam jelo ohranjanje moč in zagotavlja zdravje. Vendar po kruhu ne segamo, se ne trudimo, da si ga zagotovimo. Tako pač životarimo in smo si v nadlego. Čakamo le dan, ki nas bo osvobodil. A pozabljamo, da je vse le priprava; da je vsak trud, vsi napori le delo, da ob koncu dobimo plačilo—srečo in večno življenje. — Poznate deset zapovedi. Vprašanje je le, ali se po njih ravnamo. To so edine osnove socialne pravičnosti, neomajni temelji lepše bodočnosti, a tudi zagotovilo večnega življenja. Vprašanje je le, ali gradimo na teh temeljih socialne pravičnosti in ljubezni ali pa hočemo zidati svojo bodočnost na lastni volji, na svoji sebičnosti. Je to naš „zgodi se”, „zgodi se Tvoja volja” pravičnosti in ljubezni? Je to naš doprinos k socialnemu nepredku in uravnovesju? Je to naše uravnavanje naše sebičnosti po volji Najvišjega Boga? Od tod zavisi naša bodočnost, naša sreča!

Mi ne bomo nikoli tega tako lepo in iskreno izvedli, vsaj na tem svetu ne. Smo ja tako sebični! Iščemo vedno le sebe in svoje koristi. Na svojega Stvarnika, na od Njega zaznamovano pot ljubezni in poštenja pozabljamo. Mi bi veliko raje čuli, dejali: „Zgodi se moja volja.” No, kaj ni v resnici tako? Vsaj prej bi razumeli. Toda osrečiti bi nas nikdar in nikoli ne moglo, še manj zadovoljilo. Saj smo tako nestalni v svojem hotenju. Mnogokdaj ne vemo, kaj hočemo. — Učimo se od Marije! Kakor je ona storila in se predala Bogu in božji previdnosti. Njeno šolo si prisvojimo! Njena pot, naša pot! In z njo tudi naša slava naš vzpon! Ona ni hodila pot, kot so jo hodili drugi. Pogumno je šla svojo pot, ko je bilo treba—pa če še tako osamljena.

NE KOT VSI DRUGI! PAČ PA DOLŽNOST IN POŠTENJE, z upoštevanjem večnih vrednosti.

Prosimo jo za to pripravljenost! Vedno in povsod uravnavati svojo voljo, svojo pot—z božjo. Pa bo tudi naša pot lepša, rešitev sveta bližja, tako zaželjeni mir pravičnosti in svobode—poštenja—zagotovljen. — Po Mariji je prišel Kristus! Zgodovinsko dejstvo! In to dogajanje se vedno znova primerja. Zakon je postal. Marijina politika, politika Kraljice vesoljstva je politika očenaša! „Pridi k nam Tvoje kraljestvo „Zgodi se Tvoja volja!” Marija je naš up, naša nada, naša edina tolažba in zvezda vodnica. Je diplomatka, ki bo svetu še enkrat, kot pred 1954 letom—prinesla mir in veselje.

„Da, Oče, zgodi se Tvoja volja! Zgodi se, pa če tudi bo moja sebičnost prizadeta. To je naš AMEN—Zgodi se Tvoja volja. Recite ta Amen—zgodi se Tvoja volja—obnovite ga v svojem življenju sleherni dan. Zakaj Marija si je izvolila najboljši del, ki ji vekomaj ne bo odvzet. Sedanjim preizkušnjam in trdotam življenja bo sledila lepša, vesela bodočnost. Naše bo tudi osrečujoče večno življenje, posinovljenje božje.

Pater Rudolf

Slovenski večer v Adelaidi

Po posredovanju „Misli” smo se južno Avstralski Slovenci sestali v Adelaidi na 24. Julija zvečer. Mi vsi smo tak sestaneč že zdavnaj želeli in smo zato vabilo s tem večjo vnemo sprejeli. Od blizu in daleč smo prišli, okrog 180 ljudi, da se po besedah povabila—po domače pogovorimo in razveselimo. Prav to smo tudi storili. Vse je bilo v duhu tople domačnosti; pogovorili smo se, porazvedrili smo se. Verjamemo, da nas je zbral znani slovenski čut skupnosti, kakor tudi volja vsakega poedinca in preprosta želja, da Slovenec Slovenca vidi in mu roko stisne. Mi Slovenci nimamo tu nobene organizacije, zato je uspeh našega večera res pripisovati sami spontanosti.

Kar se tiče priprav samih, je vse breme padlo na štiri korajžne, mlade fante: poverjenika „Misli” Jože Mravljaka, Ignac Ahlina, Jesenka in Male-ta. Deloma pa na pet res pridnih ženskih rok: Ga. Male, ga. Klun, ga. Zupančič in gospodični Loti in Štefka. Dobri pater Rudolf, sedaj tu na obisku, jim je seveda bil v oporo. Sam se je pri tem lotil tudi takozvanih čisto hlapčevskih del—našli smo ga namreč ravno z dolgo metlo v roki pri snaženju dvorane. Vsem imenovanim, ki so s svojim nesebičnim delom omogočili nam drugim priti na gotovo in se ugodno počutiti, naj je naše priznanje in zahvala.

Naš večer je bil počaščen z obiskom našega dalmatinskega rojaka, adelajdskega nadškofa g. Dr. Mns. Beoviča. On se je med nami počutil srečnega. Izrazil nam je med drugim tudi misel, da ne pozabimo na svojo domovino, da ohranimo svoj jezik in svoje tradicije. Kod, da je znal brati prav naše skrite misli, ko se je izrazil popolnoma v skladu z našim pojmovanjem—da nas je ljubezen, ne pa prezir do domovine, privedla na tuje. Nas je to razumevanje ganilo, ker je to najboljši dokaz sočustvovanja z našo usodo. Mlada Ivanka iz Gawlerja je nadškofa prisrčno razveselila s svojim pozdravom in krasnim šopkom. Tudi potico ge. Mautnerjeve je z veseljem pokusil.

Večer se je razvijal harmonično in brez vsakih ceremonij. Vsakdo je bil prisrčen in neprisiljen. Domače klobase, potica so nam pripomogle, da so se naše misli povezale z domačimi ognjišči ter obudile naše spomine. Ne duh po gostilni, nego dobra slovenska zemlja je zauphtela med nami in mi vsi smo

bili ure pod prijetnim vtisom, da smo pod domačo streho, da smo svoji med svojimi.

Hvala vsakemu posebej, kdor je prišel. Hvala pa tudi onim, ki bi bili radi prišli, pa jih je daljina, služba, vreme ali celo bolezen zadržala.

Materjalna stran prireditve je sledeča:

Izdatki:

Hrana in pijača ..	£66	2	0
dvorana	5	0	0
godba	15	0	0
manjši izdatki ..	5	16	4
	£91	18	4

Dohodki:

Dobrovoljni prispevki	£50	0	0
Torta na licitaciji	8	6	0
Jed in pijača	82	6	2
	£140	12	2

Čisti dobiček: £48-13-10 je bil sporazumno dan za podporo „Misli”. Obračun o izdatkih in prejemkih so pregledali naslednji: Ignac Ahlin, Anton Jesenko, Franc Flajnik, Franc Male, Lote Plavec in Kristina Male.

Spektator.

Najslavnejša slovenska knjiga

V letošnjem marcu obhajamo stodesetletnico rojstva pisatelja Josipa Jurčiča. Ta jubilej je v nenavadnem znamenju. Jurčičeva prva povest „Jurij Kozjak, slovenski janičar”, je prevedena v nič manj ko dvaindvajset jezikov. Tekmuje torej z najbolj slavimi knjigami svetovne književnosti.

Leta 1936 je samostan oo. cistercijanov v Stični na Dolenjskem praznoval svojo osemstoletnico. Prav za to priliko je prevedel v francoščino, v Parizu živeči slovenski duhovnik, dr. Ferdinand Koldnik Jurčičevega „Jurija Kozjaka”, ker je njegovo dogajanje neposredno povezano s Stično.

Veliki francoski zgodovinar Georges Goyau, dober poznavatelj Slovenije, se je zanimal v pogovoru z omenjenim slovenskim duhovnikom za slovensko povest, ki bi bila kakorkoli povezana s Stično. Dr.

Kolednik mu je pokazal svoj prevod. Zgodovinar je prevod takoj odobril in mu napisal predgovor. Knjiga je nato izšla v treh zaporednih izdajah in vzbudila mnogo zanimanja.

Sledili so: hrvaški, italijanski, litvanski, češki, nemški, holandski, madžarski, indijski, japonski, portugalski, slovaški, bolgarski, romunski, grški, turški in arabski prevod; pripravljala pa se povest še v abesinskem, sirijskem in celo v madagaskarskem jeziku.

Med drugimi se o povesti zelo laskavo izražata kitajski kardinal Tien in znameniti francoski pisatelj Paul Claudel. Kardinal pravi o njej: „Vesel sem, da lahko vsem katoliškim kitajskim bralcem toplo priporočam sijajno povest o „Juriju Kozjaku, slovenskem janičarju“.

Upam, da bo junaška borba Slovencev skozi stoletja našla med katoliškimi Kitajci navdušene bralce, ki bodo obenem vedno pripravljani razširjati dobro katoliško slovstvo.”

Svojega, danes tako slavnega „Jurija Kozjaka“ je pisal Jurčič kot devetnajstletni dijak. To je bila prva njegova povest, a se je po svoji zanimivi vsebini in živahnem slogu takoj priljubila. Z „Desetim bratom“ je nato Jurčič našel navdušene bralce. Tudi to povest in Finžgarjev največji roman „Pod svobodnim soncem“ je dr. Kolednik prevedel v nemščino. Lani pa je izdal v Parizu v francoščini „Voznike“, povest primorskega pisatelja Lipeta Terčelja. Odlični in neumorni prevajalec zasluži domokakor toplo zahvalo svoje domovine. —dro.

Zanimivosti od blizu in daleč

★ALOJZIJ PERNE OBSOJEN.

Kot smo že poročali, so jugoslovanske oblasti zaprle Alojzija Perneteta, bivšega šefa propagande gorenjskega domobranstva, čeprav je Perne po vojni pridobil avstrijsko državljanstvo. Nato so pisali, da bodo Perneteta izpustili na intervencijo avstrijskega konzula. Sedaj so ga dne 30.IV.1954 obsodili pred okrožnim „ljudskim“ sodiščem v Ljubljani na dosmrtno ječo. Ljubljanski dnevnik z dne 30.IV. posveča velik članek temu procesu. Očita Pernetu vse mogoče zločine, kar pa je Perne odločno zanikal, tako da je državni tožilec priznal, rekoč: „V tej protni dvorani se najbrž še ni nahajal noben tak zakrknjenec kot je Perne.”

V njegovo obremenitev so pripeljali celo pripornike—bivše domobrancelce,—ki sede že od leta 1945, kot n. pr. Alojzija Kreka, da bi pričali proti njemu. — S tem je režim v Sloveniji zopet potrdil, da so vse obljube o pomilošenju zaradi preteklosti le prazne besede.

★Svetislav Stefanovič, Rankovičev namestnik, je sekretarjatu za notranje zadeve podal poročilo, iz katerega ja razvidno, da je bilo od leta 1948 pa do septembra 1953 na jugoslovanskih mejah ujetih ali ubitih 337 „vohunov in diverzantov”. Po njegovi izjavi je bilo samo v letu 1953 poslanih v Jugoslavijo 113 vohunov ali diverzantov. Stefanovič se je tudi pritoževal, da v Jugoslaviji še vedno operirata dve skupini biv. četnikov in domobrancelcev ter da so bili vsi pogoni ter napor, da bi jih uničili zaman.

★Pri zadnjih volitvah na Koroškem je v občini Bela kandidiral za obč. svetnika tudi ljubljanski begunec ing. Lambert Muri, ki je do božiča lani bil v uredništvu „Našega tednika—Kronike”, pred nedavnim pa je kupil v rojstni vasi svoje matere v Kortah hišo od svojega bratranca.

★Kot poroča revija „Slovenska beseda” se začeli Slovenci v Argentini obširno akcijo, da si ustanove lastno kulturno središče. Do sedaj je bilo središče argentinskih Slovencev v prostorih župnije na Victor Martinez 50. Sedaj pa morajo te prostore izprazniti. Zato so sklenili, da kupijo hišo v Buenos Airesu, ki naj postane „Slovenski dom” v Argentini, ki bo versko, prosvetno in kulturno središče vseh slovenskih izseljencev.

★„Na stotine Jugoslovancev se je ločilo od svojih žena, pa še vedno nadaljujejo skupno življenje z njimi. Zakaj?”

Da bi razkačene jugoslovanske kmete pridobili za to, da bi več proizvajali, so z zakonom dovolili, da sme kmet imeti 25 akrov svojega prejšnjega zemljišča, ki so ga komunisti konfiscirali leta 1945. Če se kdo loči od svoje, žene, more tudi ona imeti tak delež zemljišča. Tako nastane skupno primerna kmetija petdesetih akrov. Sedaj bi jugoslovanski komunisti radi ukiniteli to prevaro.

Razveza zakona je v Jugoslaviji samo vprašanje izpolnitve par formularjev in pa zadeva plačanja malega zneska za državni kolek.”

★ŽUPNIK FERDINAND FRITZER.

Slovenski begunci, ki smo živeli v taborišču Peggez pri Lienzu na Tirolskem, se živo spominjamo ted. starega, sivolasega župnika v Triestach Ferdinanda Fritzerja. Še bolj živo nam je stopil pred oči ob nedavnem sporočilu, da je ta plemeniti mož umrl.

Ob tej žalostni novici se ga slovenski begunci iz taborišča Peggez spominjamo z globoko hvaležnostjo. V pok. župniku Fritzerju smo slov. brezdomci leta 1945 našli skrbnega očeta, zagovornika in dobrotnika. Čeprav sam ni imel nobene zaloge hrane, je kljub temu sprejel takoj na hrano in stanovanje 3 slovenske duhovnike, za sedem pa je poskrbel v vasi. Na vseh lienških duhovniških konferencah je kot zaskrbljen oče branil in priporočal slovenske begunce nemškemu duhovnikom in po njih tirolskemu ljudstvu.

V pok. župniku Fritzerju so pa imeli posebno velikega dobrotnika slovenski begunski otroci. Tem je razdal vse, kar je imel sam in kar je zanje nabral.

Pred leti je pok. župnik Fritzer odšel v pokoj v svojo nekdanjo gorsko župnijo Hopfgarten, kjer si je bil zgradil malo gorsko hišico. V zadnjem času so mu noge popolnoma odpovedale in je dobil dovoljenje, da je smel maševati v svoji sobi. V tem kraju je dočakal tudi smrt. Pogreb je bil ob veliki udeležbi duhovščine in ljudi v začetku februarja. V imenu slovenskih beguncev se ga je udeležil Msgr. dr. Jagodic.

Naj počiva v miru in pri Bogu uživa plačilo za svoja plemenita dela!

To mu iskreno žele biv. slov. begunci iz taborišča Peggez.

★Te dni so po sporazumu med jugoslovanskimi in italijanskimi oblastmi odprli na meji dva nova dvolastniška bloka. Prvi je v goriških Brdih pod Valeriščem in bo predvsem dobrodošel števerjancem in Jazbincem, saj jim bo sedaj pot zelo prikrajšana. Drugi blok so odprli na meji med Kambreškimi in Beneško Slovenijo pri Podklinecu.

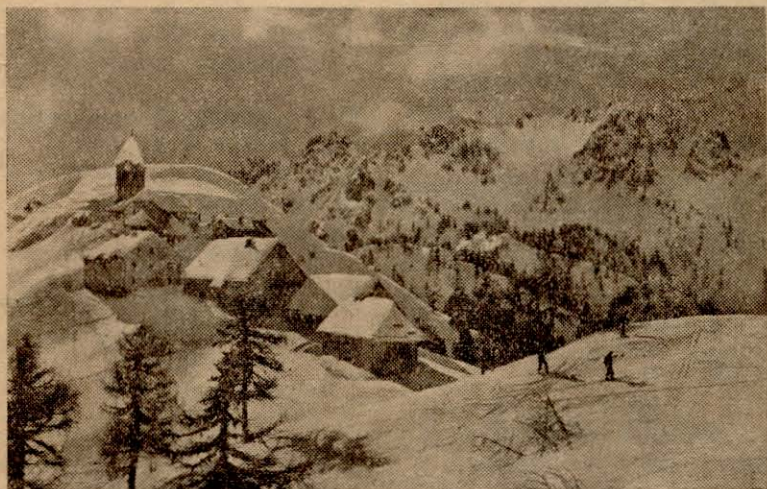
★V Adelaidi je bila razstava v Umetnostni galeriji, kjer je razstavljal tudi zelo znani in priznani umetnik—Slovenec g. S. RAPOTEC. G. Rapotec predava na tukajšnji univerzi umetnosti. Dragemu rojaku priskrbeno čestitamo.

★Nekaj let se je naš rojak visokošolec trudil z večernimi tečaji v učenju medicine. Po napornem dnevnem delu je zvečer sedel dolgo v noč pri knjigah. Ker je pri ispitih pokazal najboljše uspehe, mu je vlada dala dovolj podpore za učenje in mu ni več treba opravljati težkega dela čez dan. Želimu mlademu visokošolcu polno uspeha pri študiju.

★Vse čitatelje „Misli”, znance, prijatelje in prajteljice pozdravlja sestra, ki sta šele pred nekaj meseci prispeli v Australijo—Adelaide.

Marija in Lilijana Mohorčič.

Publisher: Rev. R. PIVKO
66 Gordon Street, Paddington, N.S.W.
(za cerkvijo St. Francis na Oxford Street)
FA7043—FA7044

VIŠARJE

1776 m.

Komunike

Dne 13. junija so se v Washingtonu sestali člani predsedstva Narodnega odbora za Slovenijo. Proučili so položaj v domovini in prišli do soglasnega zaključka, da se totalitaristični značaj komunističnega režima v Jugoslaviji, katerega zunanja in notranja moč se je v zadnjem času zaradi upornosti zatiranega naroda ter lastnih razkrajalnih sil sicer zmanjšala, ni spremenil. Soglasno so ugotovili potrebo in se zedinili o sredstvih borbe proti temu režimu. V tem smislu Narodni odbor za Slovenijo pozdravlja vztrajno odpornost rojakov v domovini ter poziva njih in rojake v tujini k složnosti ter tvornemu in neustrašenemu delu za dosego končnega smotra, ponovne osvoboditve ter vrnitve človečanskih in političnih pravic.

Člani predsedstva so proučili tudi položaj v zvezi s tržaškim vprašanjem. Narodni odbor pozdravlja odločnost tržaških Slovencev pri zagovarjanju obstoja Svobodnega tržaškega ozemlja. Narodni odbor za Slovenijo vztraja slej ko prej pri svoji izjavi z dne 13. novembra 1953, ki zahteva spoštovanje določb italijansko-jugoslovanske mirovne pogodbe ter ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja kot trenutno edino rešitev v duhu mednarodnega prava in evropskega sodelovanja.

Narodni odbor za Slovenijo prosi vse jugoslovanske politične činitele v emigraciji, naj pristopijo v duhu pomirljivosti in sloge k reševanju medsebojnih višjih vprašanj. Le tako bomo vsi izpolnili dolžnost, ki jo imamo v usodni borbi med mednarodnim komunizmom in pravimi demokratičnimi silami vsega do svoje domovine in vsega človestva. Washington, 13. junija 1954

Miha Krek
Bogumil Vošnjak

DOPISI

... List „Misli” se mi zelo dopadejo in jih tudi redno prejemam, čeprav sem precej oddaljen od Australije. Moram Vam tudi iskreno čestitati k Vašem uspehu pri listu. Saj pred šestimi meseci so bile „Misli” le še pola papirja, danes pa so že dobile izgled časopisa, ponos Slovencev v Australiji in tudi v Novi Zelandiji, čeprav nas je tu zelo malo števil.

Pozdrav vsem Slovincem v Aust-

raliji in v želji za napredek „Misli” vas pozdravlja Vaš vdani

Andrej V ...

... Žal mi je, ker Vas nisem obiskal, ko sem bil v Sydneyu. Sedaj sečem trstiko v Qld, v skupini smo sami Slovenci. Za Božič Vam obljubim, da bomo vsi skupaj prišli na Vaš družabni večer. F.B.

Printed by Publicity Press, (1938) Pty. Ltd.
71-75 Regent St., Sydney, for the Publisher, Rev. R. Pivko, 66 Gordon Street, Paddington, N.S.W.

Delavci v verigah

Ameriški zunanji minister g. Dulles je imel naslednji govor o položaju delavcev v sovjetski Rusiji:

„Ruski delavci so slabše plačani in morajo težje delati kakor v katerikoli moderni industrijski državi. So najbolj nadzorovani, obenem pa najslabše zastopani izmed vseh delavcev v današnjem svetu. Oni nimajo svobode kretanja, ker ruski delavec je vezan na službeno mesto, s svojo delavsko knjižico in ne sme samovoljno menjati ali zapustiti odkazanega mu dela.“

Z izjemo tistih sorazmerno maloštevilnih, ki imajo razredne privilegije, njihove plače zadostujejo le za borno eksistenco. Sedaj, 37 let po oktobrski revoluciji, sta nemir in nezadovoljstvo v sovjetski Rusiji tako narasla, da so jih bili vladodržci prisiljeni javno zaznamovati in obljubiti olajšanje. Razmere v sovjetskih satelitskih državah pa so še slabše kot v Rusiji sami. Podjarmljeni narodi so bili podvrženi občutno nižjemu življenjskemu standardu odkar so izgubili svobodo, in še večjemu izžemanju kakor ga doživljajo v Rusiji. Delavski nemiri v vshodni Nemčiji, lanskega junija, kažejo v osvetljujoči luči, kako obupani so postali ljudje, saj so si drznili mladoletni fantje s kamenjem na sovjetske tanke.

G. Dulles je nadaljeval: „Komunizem je bil v svoji začetni teoretični stopnji izdelan predvsem zato, da služi delavcem in jih oskrbi, ne z duhovnimi dobrinami—ker komunizem je brezbožen—pač pa vsaj z materialnimi dobrobiti. Vredno je opazovati, kaj se je v resnici zgodilo s to favorizirano grupo, z grupo, ki naj bi imela največje prednosti v deželah, katere si je podvrгла komunistična sila.“

V teh deželah so postali delavci stvarno sužnji in mnogi izmed njih

so sužnji v pravem pomenu besede. Poučna dejstva so prišla na dan v poročilu Združenih Narodov o prisilnem delu. Poročilo navaja, da se poslužuje sovjetska Rusija in njeni sateliti prisilnega dela na najširši bazi. Dokazi predloženi Združenim Narodom nakazujejo, da biva v sovjetskih taboriščih stalno kakih 15 milijonov ljudi. Poročilo o prisilnem delu imenuje sovjetske metode treniranja in razdeljevanja delovne moči: „Sistem prisiljenega in neprekinjenega dela.“

IZ ŽIVLJENJA NA PROGI

Z vagonom cisterno pripeljejo vodo in vsi skačejo od veselja okoli, ker mislijo, da so dobili vagon mlečne kave. Strenjenje kmalu pride, ko ugotove, da to ni kava, ampak le voda gosta, da bi stala žlica v njej. Nezadovoljstvo v deželi, punt, še malo in zatresla se bo zemlja. Na brzino se pripelje kot sveti Elija ‚big boss‘ in nas očetovsko strogo pouči, da je punt greh pred Bogom in pred ljudmi in da pravzaprav ne verjame, da bi bila voda tako slaba. Nalije, pravzaprav natrese si te čudne vodice, cel lonček in glej, čudo, voda hoče uiti preko roba, se giblje in skače. Mlade žabice, pupči in druga živi na hrupno protestira, da hočejo nazaj k družinam v cisterno. Kaj narediti?? ‚Big boss‘ se strese, zapre oči, popije in prežveči pol lončka, več ne more. Iztrese preostanek na tla, se oddalji par korakov in diskretno pljune za grm—pljunek se vzdigne in odskaklja, kljub vsem zakonom težnosti. Big boss nam navdušeno pove, da je voda ‚nice and beautiful indeed‘, prime se za želodec, odhiti v Elijev voz in se odpelje. Zvečer pride druga cisterna, topot brez Franckove cikorije in mesnih dodatkov.

Takih in enakih prigod bi vam lahko napisal par klafter, pa se bojim, da bi vi meščani tega ne razumeli ali pa ne verjeli. Dub.

PISMO

Adelaide 2.8.54.—Včeraj popoldne ob štirih smo se Slovenci še enkrat zbrali v Adelaidi. Zbrali smo se od blizu in daleč—od naših ponosnih farmerjev pa do uradnikov, delavcev in umetnikov.

Slovensko sv. mašo smo imeli s skupnim ljudskim petjem. Bilo nas je okoli 140. Gospod Šterbec je igral na orglje kar mu je brez vaje odlično uspelo. Znal je vse držati na vajetih, prijetno in domače.

Po skupni večerji sem se ob osmi uri odpeljal. Na kolodvoru je čakala skupina Slovencev — bratov in sestra ter še enkrat želela vse dobro, vesele pozdrave vsem raztresenim rojakom širom Australije.

Hvala Vam vsem in vsakem posamezno, bratje in sestre iz Južne Australije, za vse tako toplo in plemenito sodelovanje. Ostanite eno, ne razbite in ne porazgubite se. Vstrajajte v tako lepem delu za svojo boljšo bodočnost — in na veselo svidenje drugo leto.

Vaš pater Rudolf.

KRONIKA IN ZAPISKI

Dne 19.6.54 sta si v Melbournu obljubila večno zvestobo g. IVAN URBAS, bivši policijski stražnik v Ljubljani in gdč. JUVA IVA iz Pazino v Istri. Mlademu poročenemu paru želimo obilo sreče in mnogo zadovoljstva na novi življenjski poti.

SKLAD „MISLI“

V sklad „Misli“ so darovali:

Max Novak (L.4-3-6), A. Brne, Neimenovani iz N.Z., A. Truskinger, Jože Zajelšnik, W. Šmuc, (L.1-00-0).

Vsem prisrčna hvala.

Če se želite naročiti

na koroški mesečnik za družino in prosveto, ‚Vera in Dom‘, ki izhaja v Celovcu, javite svoj naslov uredniku ali pa na uredništvo mesečnika:

Družba Sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26, Celovec.

BLAGEMU FRANCETU V SPOMIN

*Za čudo so lepi gorski vrhovi
po vas hrepeni mi srce ...
Kot lepi beli, bajni vrtovi,
k vam misli moje hite.*

*Tako si govoril Francé predragi ...
Za lepe planine bil si zavzet,
Ves blažen si bil v gorski lepoti,
Zanje si bil mladeniško vnet.*

*Vleklo te vedno je v sinje planine
visoko tja k soncu si hitel brzeli.
Pozabljal vtej sveči, da še si na
svetu
opojno krasoto si užival vesel.*

*In zdaj so planine poslale te v smrt.
Njih žrtev uničile so ti cvetoče
življenje ...
Ah strašne prekrute planine vse
vse tvoje odvzele so ti stremljenje.*

*Mrtvaško so pesem ti peli vetrovi,
burno so daleč brneli ...
Ah tebi najdražji ti glasi otožni
v slovo žalobno zveneli*

*V cvetu življenja prepolen vseh nad
žarno si hitel v življenje,
hotel povišati svoje si znanje,
to bilo je tvoje hotenje ...*

*Svoje domače si ljubil brezmejno,
najlepšo zabavo si našel doma ...
Ure najslajše med njimi preživljal,
bil si ves dober plemenitega srca.*

*Z Bogom France dragi
kličemo v zadnji pozdrav,
Naj Bog v dobroti svoji,
ti plačilo bogato v nebesih deli.*

*Mi nate ne bomo pozabili,
radi vsi smo te imeli ...
Nam v močno tolažbo naj misel
je ta:
Nekoč bomo skupaj v raj u veseli.
J. Maček.*

NAROČNINA „MISLI“ 1 funt letno. PORAVNAJTE NAROČNINO ČIMPREJ!

„Misli“ so skupna vez nas vseh Slovencev v Avstraliji. Podprite jih! Širite jih! Dopisujte vanje!

CVETJE

V JESENI

DR. IVAN TAVČAR

2.

KO se je po travnikih kosila otava — katerega leta je to bilo, nima za vas, častite gospe, nikakega pomena — sem vzel v roko pratiko ter izračunal, da dosežem točno po štirinajstih dneh osemindeset let svojega brezpomembnega življenja. Teh osem in trideset let mi je tičalo neprijetno v kosteh: spodaj se mi je pričenovalo telo že nekako nesimetrično zaokrožati, zgoraj ob sencih pa je že nekaj sivele kakor pozimi, če leži ivje na vejevju. Sicer pa se mi je dobro godilo. Nekaj let že nisem poznal nikakih skrbi, kakor so me svoje dni davile na visoki šoli, in v pravadah sem koval če že ne rumenjake, vsaj srebrnjake, tako da sta se mi polnila dan za dnevom lonec in skleda. Vzlic temu pa me je tistega dne, ko sem ob roki pratike določil svojo starost, zavest, da se staram, prav potlačila in ravno tako me je potlačilo prepričanje, da mi na svetu ne preostaja nič drugega kakor tisto, kar imenuje Latinec: fructus consumere. ★ Stroj si — tako sem govoril sam sebi — ki teče, dokler so posamezni deli kolikor toliko v redu. Potem pa tu in tam kaj odneha, oči ti pokvari kratkovidnost, lasje ti izpadejo in po členkih se ti nabere apno, da teče stroj le še s stokanjem in ječanjem. Pri koncu pa vse skupaj pade in kakor staro šaro te odneso v stran. Če se pa ob najzadnjem koncu vprašaš, je li to tvoje življenje imelo kaj višjega pomena ali namena, ne moreš odgovoriti drugega kakor: „Ni ga imelo!“ ★ Tako sem govoril sam sebi in prav živo čutil, kako me

je potrla teh osem in trideset let, katere skoraj dopolnim. Kje naj dobim sočutno dušo, da izlijem vanjo svojo otožnost? ★ Gnalo me je iz sobe. ★ Ko sem stopil na ulico, je bil prvi človek, ki sem ga ugledal, trgovec Bon, tvoj sedanji mož, gospa Marica! A takrat ti še ni bil tako podložen, kakor ti je dandanes; pač pa smo že videli, da šteje stopinje za teboj in da ne odide svoji zakonski usodi. Ker se je sam ženil, je bil tiste dni pravi agent za ženitve, tako da sem takoj vedel, kake besede mi izpregovori ta revna duša. ★ „Kam pa? Kam pa?“ je povpraševal. ★ Odgovoril sem černo: „Sam ne vem kam!“ ★ „No, vidiš, ali naj ti do sodnega dne trobentam, kako sam si! Plevel si na njivi, za katerega se nihče ne briga. Čisto tako kakor plevel tudi pogineš. Dohodke imaš; lahko bi preživljal ženo in otroke. — Oženi se vendar!“ ★ Kar vedel sem, da živi v veri, da je izpregovoril najmodrejšo besedo pod soncem in pod zvezdami. Ta modrost pa me ni potolažila, ker je ženska le slaba tolažba možu, če je star osem in trideset let. ★ Tedaj se mi je pozelelo po gospe Heleni, katero ve tri že tako dobro poznate. Tiste dni — morda je še danes — je bila najkрасnejša ljubljanska gospa, a bila je — gospa Mica, ne nabiraj svojih ust! — moja prijateljica. Kadar me je morila kaka skrb ali otožnost, sem se zatekel k tej svoji prijateljici in vselej je njena materinska beseda razvedrila mojo dušo in moje čelo. V mojih očeh je bila gospa Helena vzor ženske, katera se ni dotikala prahu tega sveta. Z njo skupaj sva čitala Prešerna in na marsikatero krasoto Prešernovih umotvorov me je opozorila ona. Bila je čez vse idealna ženska: vsaj jaz sem bil prepričan o tem. Tudi s svojim možem — bil mi je součenec — je živela v resnično srečnem zakonu. Zakonca sicer nista imela velikega imetja, v obilju pa sta imela, kar sta potrebovala za življenje. Dve deklici sta bili sad vzornega zakona. Starejšo je bila gospa Helena že omožila in nikjer se ni opazalo, da bi se pri tem kaj trudila ali pa še celo posnemala s. Petra, ko mu je Gospod ukazal, naj še enkrat razpne svoje mreže. Mlajša je živela še v hiši. Nekoliko me je motilo, da so jo klicali Elviro. A že takrat je ta deklič nosil glavo, kakor jo nosijo ponosne in lepe ženske v španski Sevilji.

Nadaljevanje